

Tik daudz spekulāciju un sazvērestības teoriju kā pēdējā nedēļā sen nav gadījies lasīt un dzirdēt. Vispirms jau ap naudas summu, kas it kā atrasta Uģa Magoņa mašīnā. “It kā” es rakstu tāpēc, ka oficiālas informācijas nav bijis. Toties es labi atceros, ka 2009. gadā presi pārplūdināja informācija – Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas valdes locekļiem slimnīcā izņemts vairāk par pusmiljonu latu. Šī ziņa lēkāja no viena preses izdevuma uz otru, bet KNAB to ne apstiprināja, ne noliedza. Tikai pēc vairākiem gadiem kaut kur pavīdēja oficiāla ziņa, ka tas pusmiljons kādam no valdes locekļiem esot bijis nekustamā īpašuma domājamās daļās un vērtspapīros. Kopš laika, kad Jutas Strīķes kolēģi ieskrēja Bērnu slimnīcā, iešāva griestos un apcietināja dažus celtniekus, uzraugus un slimnīcas valdes locekļus, t.sk., kādu iespējamu partijas kasieri, pagājuši vairāk nekā 6 gadi. Toreiz apcietinātie celtnieki ceļ, uzraugi uzrauga, bet Bērnu slimnīcai ir iecelta cita valde atbilstoši tā laika valsts vadības uzstādījumiem.

Par to pusmiljonu vēl divas atziņas. Ja mēs zinām, ka Uģa Magoņa kā “Latvijas Dzelzceļa” līdera attiecībās ar Krieviju figurēja skaitļi miljardos, tad varam būt droši – puse miliona viņam ir summa, kāda viņa rokās bijusi daudzkārt. Krievijā pēdējo gadu ekonomikas krīze atgriezusi skaidras naudas norēķinus, turklāt bez norēķiniem vienmēr bijuši “otkati”. Mēs varam minēt, cik liela bijusi “otkatu” sadarbība ar Krievijas tranzītbiznesu, bet jādomā, ka šīs summas skaidrā naudā ir pārsniegušas simtus miljonus. Būsim reālisti – mēs dzīvojam kaimiņos valstij ar pilnīgi citu biznesa kultūru. Un sadarbība ar Krieviju, balstoties tikai uz Eiropas caurspīdīgo biznesa stratēģiju, vienkārši ir neiespējama. Neticu, ka Uģis Magonis šādi paņēma kaut ko sev – es viņu nudien pazīstu kā gudru, nosvērtu un tālredzīgu uzņēmēju. Ja arī viņam kaut kas vairāk piederēja, tad nopietnās bankās precīzi iegrāmatots.

Otrs fakts, kas tiek izplatīts informācijas kanālos, bet diez vai atbilst patiesībai, ir fakts par Uģa Magoņa bēgšanu. Es neticu, ka var salīdzināt “Latvijas Dzelzceļa” šefa automašīnu ar KNAB braucamajiem busiņiem vismaz uzrāviena ziņā, tāpat neticu, ka Uģis Magonis sev bija ieviesis šoferi bez braukšanas prasmēm un ceļa zināšanas. Ja kāds grib aizmukt no busiņa ar 5 vai 6 litru dzinēju, viņš to vienmēr spēj izdarīt. Tātad nemuka – tātad tiek noplūdināti meli. Es neapgalvoju, ka melus noplūdina KNAB, bet pavisam droši, ka KNAB šādus melus neatsauc.

Es lāgā neticu, ka Juta Strīķe un draugi, kas savaņģoja “Latvijas Dzelzceļa” šefu, to darīja ar kādu tālredzīgu mērķi, piemēram, – sagraut tranzītbiznesu Rīgas vai Ventspils ostai, uzlabot Igaunijas dzelzceļa konkurētspēju, pierādīt pašreizējās valdības nekompetenci vai kaut kā tā. Ar lielāko varbūtību netīšām tika noklausīta saruna, kura kļuva par pamatu rīcībai, turklāt vadmotīvs lielā mērā bija pierādīt KNAB šefam Jaroslavam Streļčenokam, ka bez viņa sankcijas var lielas lietas sadarīt. Tā sacīt – “gribējām kā labāk, sanāca kā vienmēr”.

“Kā vienmēr” nozīmē sekas, kas nāks līdzī šai KNAB akcijai. Jebkurā gadījumā tranzīta plūsma caur Latviju samazināsies, un mēs varam tikai spekulēt – kādā līmenī. Pirmkārt, mums nav argumentu nepieņemt, ka Uģis Magonis tiešām ir Austrumu virziena biznesa ģēnijs un liela daļa no “Latvijas Dzelzceļa” biznesa panākumiem ir tieši viņa nopelns. Ja mēs noticam informācijas avotiem no Latvijas tranzītbiznesa kanāliem, tad daži miljardi Latvijas finanšu plūsmas ir personiski Uģa Magoņa piensums. Tātad katram pensionāram no savas pensijas 100 eiro vismaz vienu eiro personiski ir atnesis Uģis Magonis, bet arī medicīnā – tieši tāpat – vismaz katrs simtais eiro nāk no Uģa Magoņa rosības. Neesmu viena cilvēka faktora fans, manuprāt lielāko daļu veiksmīgā „Latvijas Dzelzceļa” biznesa noteica sakārtotā infrastruktūra un menedžments, bet arī šeit Uģa Magoņa piensums ir vērā ņemams.

Otrkārt, zaudējumi Latvijas ekonomikai būs tiešā veidā, Krievijai sākot “sliežu ceļu remontus” uz Oktobra dzelzceļa Latvijas virzienā un samazinot vilcienu plūsmu. Tiem, kas nesaprot valstiski organizētu “sliežu ceļu remontu”, atgādināšu, ka 2008. gadā Lietuva sāka “sliežu ceļu remontu” no Vadakstes tilta līdz Bugeņu stacijai posmā Reņģe–Mažeiki. Sliedes tur šodien pilnībā demontētas, uzbērums aizaudzis lekniem zāles stublājiem un dažviet krūmājiem. Un tas darīts tikai tāpēc, ka šo sliežu ceļu posmu izmantoja Latvijas tranzītbizness, virzot caur Lietuvu kravas uz Latvijas ostām. Savulaik vilciens Rīga–Klaipēda trīs reizes šķērsoja Latvijas un Lietuvas robežu, un Mažeiku naftas rūpnīcas imports–eksports gāja caur Ventspili un Liepāju, nevis Klaipēdu. Ar nelielu sliežu ceļa “remontu” Lietuva kravas novirzīja uz Lietuvas ostu Būtiņģi. Ja Oktobra dzelzceļu tiešām remontēs vairākus mēnešus, liela daļa tranzītkrāvu atradīs citus galamērķus– Ļeņingradas apgabala ostas vai tranzītā caur Lietuvu– Kaļiņingradas apgabala ostas.

Sliežu ceļa remonts Latvijas pierobežā no Krievijas puses ir simtkārt nopietnāks nekā sliežu ceļu remonts Reņģes–Mažeiku posmā. Es pat nedomāju to, cik daudz cietīs tranzītfirmas un brīvostas. Es domāju, ka realitātē Latvijai tas nozīmēs reālus ienākumu zaudējumus, kā arī reālu bezdarbu tranzītbiznesā nodarbinātajiem ļaudīm. Lāga neticus, ka reālais zaudējums Latvijai būs lielāks par 2% IKP, bet realitātē tas nozīmēs pilnīgi jaunu situāciju, 2016. gada budžetu veidojot. 2% no IKP atstāj 1,5–3,0% ietekmi uz budžeta ieņēmumu daļu (šajā jomā atkal ir diezgan daudz dažādu spekulāciju, jo tranzīta ietekme uz konsolidēto budžetu ir mazāka nekā uz tiešajiem budžeta ienākumiem).

Vēl pirms nedēļas mēs klausījāmies valdības aprēķinos, ka 3% samazinājums būšot visām ministrijām, izņemot Aizsardzības, Veselības, Izglītības un zinātnes un Iekšlietu. Tagad mēs varam ar pilnu atbildību teikt – būs samazinājums arī šīm ministrijām. Kādi tur 2% aizsardzībai – mēs viņiem vēl samazināsim. Kādi tur 4,5% veselībai, nebūs pat 2,8% no IKP. Realitātē mūsu KNAB panākums, aizturot Uģi Magoni, nozīmē – visām ministrijām samazinājums (*konsolidācija*, lai kā šis vārds nepatīktu Straujumas kundzei) par 5%, bet iepriekš minētajām pasaudzētajām ministrijām – par 3%.

Ko tas nozīmēs veselības aprūpei? Garākas rindas, mazāk naudas kompensējamajiem medikamentiem, mazākas kvotas laboratoriskajiem un radioloģiskajiem izmeklējumiem. Atļaujos prognozēt, ka notiks dažādas līdzekļu pārsadales starp universitātes slimnīcām, reģionālajām slimnīcām un aprūpes slimnīcām, notiks spekulācijas par nepieciešamību saglabāt finansējumu valsts institūcijām un samazināt privātajām.

Un vispār es lāgā neticu, ka veselības ministrs mīļuprāt šķirsies no esošā budžeta finansējuma, tāpat kā lāgā neticu skolotāju algu reformai, kur kopējā naudas summa samazināsies. Pensijas, kas mums tāpat ir trīskārt mazākas nekā Grieķijā (bet grieķu finanšu sistēmu mēs ar savu budžetu labprāt dotējam), nepalielināsies nemaz. Protestēs mediķi, skolotāji un pensionāri. Budžeta sastādīšana kļūs pavisam grūta, valsts baņķieris Ilmārs Rimšēvičs piekritīs atsevišķu nodokļu paaugstināšanai, kam līdz šim ir braši pretojies. Nedod, Dievs, bet rodas iespaids, ka Jutas Strīķes un viņas draugu slēpnis pierobežas krūmos un varonīgā Uģa Magoņa aizturēšana būs pēdējais piliens valdības krišanai.

Iespējamais secinājums: Uģis Magonis ar savu darbu vidēji piensesa 1 eiro pie katriem 100 eiro valsts budžetā. Apcietinot Uģi Magoni, KNAB noņēma 2 eiro no katriem 100 eiro nost. Rezultātā cietīs visi, visvairāk – maznodrošinātie.

Pēteris Apinis, ārsts